

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงพรรณนา (descriptive research) เพื่อศึกษาอัตราชุกของพฤติกรรมรุนแรงแต่ละลักษณะของผู้ป่วยจิตเวชและการจัดการสำหรับพฤติกรรมรุนแรงแต่ละลักษณะของผู้ป่วยจิตเวชของบุคลากรแต่ละระดับที่ปฏิบัติงานในโรงพยาบาลพระศรีมหาโพธิ์

ประชากรที่ศึกษา

ประชากรที่ใช้ในการศึกษานี้แบ่งเป็น 2 กลุ่ม ประกอบด้วย

1. ผู้ป่วยจิตเวชทุกรายที่เข้ารับการรักษาในหอผู้ป่วยจิตเวชชาย 1 และหอผู้ป่วยจิตเวชหญิง 1 โรงพยาบาลพระศรีมหาโพธิ์ ระหว่างวันที่ 1-30 กันยายน 2541 ประกอบด้วยผู้ป่วยชาย จำนวน 94 คน และผู้ป่วยหญิง จำนวน 55 คน
2. บุคลากรด้านการพยาบาลทุกคนที่ปฏิบัติงานในหอผู้ป่วยจิตเวชชาย 1 และหอผู้ป่วยจิตเวชหญิง 1 โรงพยาบาลพระศรีมหาโพธิ์ ระหว่างวันที่ 1-30 กันยายน 2541 ประกอบด้วย พยาบาลวิชาชีพ จำนวน 16 คน พยาบาลเทคนิค 13 คน และผู้ช่วยเหลือคนไข้ จำนวน 16 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสังเกต ประกอบด้วย 2 ส่วน

1. แบบสังเกตพฤติกรรมรุนแรงของผู้ป่วยจิตเวช ซึ่งผู้วิจัยแปลมาจากแบบบันทึกพฤติกรรมรุนแรงของของ ยูโดฟสกี ซิลเวอร์ และ แจคสัน (Yudofsky, Silver, & Jackson, 1986) และดัดแปลงให้เหมาะสมกับประชากรที่ศึกษา ประกอบด้วย

1.1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ป่วยได้แก่ เพศ อายุ การวินิจฉัยโรค จำนวนครั้งที่เข้ารับการรักษาในโรงพยาบาล

- 1.2 ลักษณะพฤติกรรมรุนแรงของผู้ป่วย ลักษณะเป็นแบบบันทึกรายการ (checklist) ประกอบด้วย

1. พฤติกรรมรุนแรงทางคำพูด จำนวน 8 ข้อ
2. พฤติกรรมรุนแรงต่อร่างกายตนเอง จำนวน 9 ข้อ
3. พฤติกรรมรุนแรงต่อร่างกายผู้อื่น จำนวน 11 ข้อ
4. พฤติกรรมรุนแรงด้านการทำลายสิ่งของ จำนวน 7 ข้อ

ซึ่งแบบสังเกตพฤติกรรมรุนแรงนี้ ยูโดฟสกี ซิลเวอร์ และ แจคสัน (Yudofsky, Silver, & Jackson, 1986) ได้นำไปใช้สังเกตกับผู้ป่วยจิตเวช โดยลักษณะของแบบสังเกตเป็นรายการที่เกี่ยวกับพฤติกรรมรุนแรงในแต่ละเวอร์ซึ่งผ่านการหาความเที่ยงตรงโดย ได้ค่าสัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่น เท่ากับ .87 ในการสังเกตพฤติกรรมรุนแรงผู้วิจัยสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วมโดยใช้วิธีทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง (มี) ทำเครื่องหมาย X ลงในช่อง (ไม่มี) ในหัวข้อของลักษณะพฤติกรรมรุนแรงตามที่สังเกตได้

2. แบบสังเกตการจัดการของบุคลากร ซึ่งผู้วิจัยแปลมาจากแบบบันทึกการจัดการของ ของ ยูโดฟสกี ซิลเวอร์ และ แจคสัน (Yudofsky, Silver, & Jackson, 1986) และดัดแปลงให้เหมาะสมกับประชากรที่ศึกษา ประกอบด้วย

2.1 ข้อมูลทั่วไปของบุคลากร ได้แก่ เพศ อายุ การศึกษา ตำแหน่งในการทำงาน ระยะเวลาของการปฏิบัติงาน การเข้ารับอบรมการเรื่องการจัดการพฤติกรรมรุนแรงของผู้ป่วยจิตเวช และประวัติการถูกผู้ป่วยแสดงพฤติกรรมรุนแรงทั้งทางคำพูดและทางร่างกาย

2.2 การจัดการของบุคลากร ลักษณะเป็นแบบบันทึกรายการ(checklist)ประกอบด้วย

1. การพูดคุยกับผู้ป่วย
2. การเฝ้าสังเกตพฤติกรรมอย่างใกล้ชิด
3. การจับผู้ป่วยให้อยู่นิ่ง
4. การให้ยาฉีดทันที
5. การแยกผู้ป่วยโดยไม่นำไปไว้ในห้องแยก
6. การนำผู้ป่วยไปไว้ในห้องแยก
7. การใช้การผูกมัด

ซึ่งแบบสังเกตการจัดการของ ยูโดฟสกี ซิลเวอร์ และ แจคสัน (Yudofsky, Silver, & Jackson, 1986) ได้นำไปใช้สังเกตกับบุคลากร โดยลักษณะของแบบสังเกตเป็นรายการที่เกี่ยวกับการจัดการสำหรับพฤติกรรมรุนแรง ซึ่งผ่านการหาความเที่ยงตรงโดย ได้ค่าสัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่น เท่ากับ .87 ในการสังเกตการจัดการผู้วิจัยสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วมโดยใช้วิธีการทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง (ปฏิบัติ) และทำเครื่องหมาย X ลงในช่อง (ไม่ปฏิบัติ) ตามการจัดการที่บุคลากรปฏิบัติ

การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (content validity)

ผู้วิจัยนำแบบสังเกตพฤติกรรมรุนแรงให้ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบความถูกต้อง ครอบคลุมตามวัตถุประสงค์ ความเหมาะสมของสำนวนภาษา ความชัดเจนในเนื้อหา โดยมีผู้ทรงคุณวุฒิในการตรวจสอบแบบสังเกต 7 ท่าน ประกอบด้วย ผู้ทรงคุณวุฒิทางการปฏิบัติการพยาบาลจิตเวช 3 ท่าน ผู้ทรงคุณวุฒิทางการศึกษาการพยาบาลจิตเวช 2 ท่านและแพทย์ผู้เชี่ยวชาญด้านจิตเวช 2 ท่าน กำหนดค่าดัชนีความเที่ยงตรงตามเนื้อหา (content validity index : CVI) .80 ขึ้นไป (Davis, 1992) ซึ่งผู้วิจัยได้นำแบบสังเกตพฤติกรรมรุนแรงของผู้ป่วยจิตเวชและแบบสังเกตการจัดการของบุคลากร ไปหาค่า CVI ได้เท่ากับ .95 และ .89 ตามลำดับ หลังจากนั้นผู้วิจัยนำข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะ มาพิจารณาและทำการแก้ไขปรับปรุงแบบสังเกตก่อนนำไปใช้จริง

การหาความเชื่อมั่นของแบบสังเกต (reliability)

ผู้วิจัยนำแบบสังเกตพฤติกรรมรุนแรงของผู้ป่วยจิตเวชและแบบสังเกตการจัดการของบุคลากรไปสังเกตจนได้ค่าความตรงกันของผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัย (interrater reliability) เท่ากับ 1 โดยฝึกและทดสอบในผู้ป่วยที่โรงพยาบาลพระศรีมหาโพธิ์ ที่มีลักษณะคล้ายคลึงกับประชากรที่จะศึกษาจำนวน 10 ราย

การเตรียมผู้ช่วยวิจัย

การเตรียมผู้ช่วยวิจัยเพื่อเก็บข้อมูลในหอผู้ป่วยจิตเวชหญิง 1 เนื่องจากในหอผู้ป่วยนี้ไม่มีบุคลากรเพศชายปฏิบัติงานทำให้ผู้วิจัยไม่สามารถเข้าไปเก็บข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ได้เพราะจะทำให้ข้อมูลที่ได้อาจไม่ตรงความเป็นจริง จึงจำเป็นต้องมีผู้ช่วยวิจัยที่เป็นพยาบาลวิชาชีพ 1 คน ซึ่งเป็นเพศหญิง ได้รับวุฒิบัตรเฉพาะทางการพยาบาลจิตเวช ปฏิบัติงานกับผู้ป่วยจิตเวชในโรงพยาบาลพระศรีมหาโพธิ์เป็นเวลา 11 ปี และปัจจุบันปฏิบัติงานภายในหอผู้ป่วยนี้ นอกจากนี้ผู้วิจัยได้ทำการเตรียมพยาบาลเทคนิคทุกคนที่ปฏิบัติงานในหอผู้ป่วยจิตเวชชาย 1 และหอผู้ป่วยจิตเวชหญิง 1 เป็นผู้ช่วยวิจัยเพื่อช่วยเก็บข้อมูลในเวรบ่ายและเวรดึก ซึ่งกระทำโดยผู้วิจัยอธิบายให้ผู้ช่วยวิจัยเข้าใจในวัตถุประสงค์ของการวิจัย วิธีการสุ่มตัวอย่าง วิธีการสังเกต และวิธีการใช้แบบสังเกตให้ตรงกัน เสร็จแล้วนำแบบสังเกตพฤติกรรมรุนแรงของผู้ป่วยจิตเวชและการจัดการของบุคลากรที่หาความตรงด้าน

เนื้อหาเรียบร้อยแล้วไปทดลองเก็บข้อมูลโดยการสังเกต เพื่อให้ผู้ช่วยวิจัยมีความคุ้นเคยกับแบบสังเกต เทคนิคการสังเกต และวิธีการสุ่มตัวอย่างการสังเกต หลังจากนั้นผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัยสังเกตพฤติกรรมรุนแรงของผู้ป่วยจิตเวชและการจัดการของบุคลากรที่มีคุณสมบัติเช่นเดียวกับประชากรที่จะศึกษา จำนวน 10 ราย และนำมาคำนวณหาค่าความเที่ยงของการสังเกต

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

การศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัยเป็นผู้เก็บข้อมูล โดยการสังเกตและดำเนินการดังต่อไปนี้

1. ผู้วิจัยทำหนังสือจากคณบดีคณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ถึงผู้อำนวยการโรงพยาบาลพระศรีมหาโพธิ์ จังหวัดอุบลราชธานี เพื่อชี้แจงวัตถุประสงค์ของการวิจัย และขออนุญาตเก็บข้อมูล ในหอผู้ป่วยรับใหม่ของโรงพยาบาลพระศรีมหาโพธิ์ ประกอบด้วยหอผู้ป่วยจิตเวชชาย 1 และหอผู้ป่วยจิตเวชหญิง 1

2. เข้าพบผู้อำนวยการโรงพยาบาลและหัวหน้ากลุ่มงานการพยาบาล โรงพยาบาลพระศรีมหาโพธิ์ จังหวัดอุบลราชธานี เพื่อชี้แจงวัตถุประสงค์ของการทำวิจัย

3. หลังจากได้รับอนุมัติให้เก็บข้อมูลจากผู้อำนวยการโรงพยาบาลพระศรีมหาโพธิ์ จังหวัดอุบลราชธานีแล้วผู้วิจัยเข้าพบหัวหน้าหอผู้ป่วยแต่ละหอผู้ป่วยในโรงพยาบาลเพื่อชี้แจงวัตถุประสงค์ของการทำวิจัย และดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล มีขั้นตอนดังนี้

- 3.1 ผู้วิจัยฝึกทักษะในการสังเกตพฤติกรรมรุนแรงของผู้ป่วยจิตเวชและการจัดการของบุคลากรในหอผู้ป่วยรับใหม่โดยใช้แบบสังเกตที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเองและผ่านการหาความเที่ยงตรงของแบบสังเกตจากผู้ทรงคุณวุฒิแล้ว เพื่อให้มีความชำนาญในการสังเกต เป็นระยะเวลา 5 วัน

- 3.2 ผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัย สร้างสัมพันธภาพกับบุคลากรพยาบาลภายในหอผู้ป่วยรับใหม่เพื่อสร้างความคุ้นเคยและลดพฤติกรรมจัดการที่ไม่เป็นความจริง เป็นเวลา 2 สัปดาห์ และให้บุคลากรเซ็นใบยินยอมเข้าร่วมการวิจัยเพื่อเป็นการพิทักษ์สิทธิ์ของประชากรที่ศึกษา

- 3.3 ผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัย เก็บข้อมูลโดยการสังเกตพฤติกรรมรุนแรงของผู้ป่วยจิตเวชและการจัดการของบุคลากรซึ่งใช้แบบสังเกตที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเองโดยมีระยะเวลาในการเก็บข้อมูล 1 เดือน ในเวรเข้าทุกวันไม่เว้นวันหยุดราชการ ผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัยสังเกตอัตราชุกของพฤติกรรมรุนแรงแต่ละลักษณะของผู้ป่วยและการจัดการของบุคลากรแต่ละระดับโดยใช้วิธีการสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วมในเหตุการณ์ ส่วนในเวรบ่ายและเวรดึกของทุกวันผู้วิจัยจะประเมินอัตราชุกของพฤติกรรมรุนแรงแต่ละลักษณะของผู้ป่วยจิตเวชจากแบบสังเกตพฤติกรรมรุนแรงของผู้ป่วยซึ่ง

พยาบาลประจำเวรเป็นผู้บันทึกไว้โดยอาศัยแบบฟอร์มการสังเกตพฤติกรรมรุนแรงของผู้ป่วยจิตเวชที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

3.4 ผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัยเก็บข้อมูลพฤติกรรมรุนแรงของผู้ป่วยจิตเวชโดยการสังเกตครั้งละ 1 เหตุการณ์ที่ผู้ป่วยแสดงพฤติกรรมรุนแรงออกมา ตั้งแต่ผู้ป่วยเริ่มแสดงพฤติกรรมรุนแรงจนถึง พฤติกรรมรุนแรงนั้นสิ้นสุดลง แต่ถ้ามีพฤติกรรมรุนแรงเกิดขึ้นพร้อมกันมากกว่า 1 ราย ผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัยจะจับสลากที่เตรียมไว้เพื่อเลือกเอาผู้ป่วยที่แสดงพฤติกรรมรุนแรง 1 รายเท่านั้น

3.5 ผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัย เก็บข้อมูลการจัดการของบุคลากรโดยการสังเกตการจัดการของบุคลากรสำหรับพฤติกรรมรุนแรงของผู้ป่วยจิตเวชโดยการจัดการของบุคลากรประกอบด้วย พยาบาลวิชาชีพ พยาบาลเทคนิค และผู้ช่วยเหลือคนไข้ โดยแบ่งในแต่ละระดับว่ามีการจัดการต่อพฤติกรรมรุนแรงผู้ป่วยอย่างไร

3.6 ผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัยจะต้องระมัดระวังการสังเกตโดยตรงเพื่อไม่ให้ผู้ถูกสังเกตทราบ รวมทั้งผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัยต้องไม่มีปฏิกริยาโต้ตอบ การวิเคราะห์ การแสดงความคิดเห็น และการประเมินการกระทำใด ๆ ก็ตามของประชากรที่ศึกษา

3.7 ผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัย เก็บรวบรวมข้อมูลของผู้ป่วยจากแหล่งข้อมูล ได้แก่ แผ่นบันทึกข้อมูลผู้ป่วยเพื่อศึกษาข้อมูลเบื้องต้นของผู้ป่วยที่มีพฤติกรรมรุนแรง ได้แก่ ชื่อ นามสกุล อายุ เพศ วันที่รับไว้รักษาในโรงพยาบาล จำนวนครั้งที่เข้ามาอยู่โรงพยาบาล การวินิจฉัยโรค

การวิเคราะห์ข้อมูล :

วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป SPSS/FW (Statistical Package for the Social Science for Windows) มีรายละเอียดดังนี้

1. ข้อมูลทั่วไปของประชากร นำมาแจกแจงความถี่และคำนวณหาค่าร้อยละ
2. อัตราชุกของพฤติกรรมรุนแรงของผู้ป่วยจิตเวช นำมาแจกแจงความถี่ คำนวณหาค่าร้อยละ และอัตราชุก (prevalence) โดยใช้สูตรของ กอร์ดิส (Gordis, 1996)

$$\frac{\text{จำนวนครั้งของการเกิดพฤติกรรมรุนแรงครั้งใหม่และเก่า}}{\text{จำนวนผู้ป่วยจิตเวชที่เข้ารับการรักษาทั้งหมดในช่วงเวลาเดียวกัน}} \times 100$$

โดย

จำนวนครั้งของการเกิดพฤติกรรมรุนแรงครั้งใหม่และเก่า หมายถึง จำนวนครั้งที่ผู้ป่วยแสดงพฤติกรรมรุนแรงออกมาในระหว่างวันที่ 1-30 กันยายน 2541

จำนวนผู้ป่วยจิตเวชที่เข้ารับการรักษาทั้งหมดในช่วงเวลาเดียวกัน หมายถึง
จำนวนผู้ป่วยที่เข้ามารับการรักษาในหอผู้ป่วยจิตเวชชาย 1 หรือ จิตเวชหญิง 1 ใน
ระหว่างวันที่ 1-30 กันยายน 2541

3. การจัดการของบุคลากร นำมาแจกแจงความถี่และคำนวณหาค่าร้อยละ โดย
จำแนกตามการจัดการสำหรับพฤติกรรมรุนแรงแต่ละลักษณะของผู้ป่วยจิตเวชของบุคลากรแต่ละ
ระดับ